

פרק ד: משחקי שיכנוע

במשחקים אלו, כל צוות מנסה לשכנע את חבר השופטים, או את הקבוצה כולה, בצידקת עמדתו, בדיבור או בהצגה. אפשר להשתמש במשחקים אלו כדי להכיר לחניכים דיעות שונות בנושא אשר בו עוסק המשחק, ואת הנימוקים והשיקולים של כל דיעה. הכרת הדיעות והנימוקים השונים תאפשר לחניך להפעיל שיקול דעת מעמיק וביקורתי יותר.

- אדם אחד, הגר בשכונה שלך, נוהג לגנוב פירות מן העצים שבחצר ביתך. יום אחד אתה עובר ליד ביתו, ורואה שדליקה פרצה בו. הבית הוא בודד, ואין סכנה שהאש תתפשט לבתים אחרים. האם תעזור לו לכבות את השריפה? (בעד).
 - אדם אחד, הגר בשכונה שלך, נוהג לגנוב פירות מן העצים שבחצר ביתך. יום אחד אתה עובר ליד ביתו, ורואה שדליקה פרצה בו. הבית הוא בודד, ואין סכנה שהאש תתפשט לבתים אחרים. האם תעזור לו לכבות את השריפה? (נגד).
 - בדרכך לבית הספר, מבקשת ממך זקנה לעזור לה לסחוב סל כבד. אם תעזור לה - תאחר לבית הספר, ואז, קרוב לוודאי שהמורה תישלח אותך למנהל. האם תעזור לה? (בעד).
 - בדרכך לבית הספר, מבקשת ממך זקנה לעזור לה לסחוב סל כבד. אם תעזור לה - תאחר לבית הספר, ואז, קרוב לוודאי שהמורה תישלח אותך למנהל. האם תעזור לה? (נגד).
- וכן הלאה.

מהלך המשחק:

חלק את הקבוצה לשני צוותים, ומנה שלושה חניכים לשופטים. חלק לכל משתתף כרטיס אחד, כך שלכל צוות יהיו שאלות זהות. כלומר - אם משתתף אחד קיבל כרטיס בתוספת מלה "בעד" - יקבל משתתף מן הצוות השני, כרטיס ובו אותה השאלה, אך בצירוף המלה "נגד".

כעת, בחר את אחת השאלות, והקרא אותה בקול רם. מובן שיהיו שני משתתפים, אחד מכל צוות, אשר השאלה תופיע על הכרטיס שבידיהם: אצל האחד בתוספת המלה "בעד", ואצל אחד - "נגד". המשתתף שבידו הכרטיס "בעד" - ישתדל לשכנע את חבר השופטים, שצריך לעזור במקרה המתואר בשאלה. המשתתף שבידו הכרטיס "נגד" - ינסה לשכנע את חבר השופטים, שלא צריך לעזור במקרה זה. למשל, אם השאלה היא זו המופיעה הראשונה בדוגמאות שלמעלה (הנער המבקש מאה שקלים) - ינסה משתתף מצוות אחד לשכנע שצריך לתת לנער את הכסף, ואילו המשתתף מן הצוות השני, ינסה לשכנע שלא צריך לתת זאת לנער. איך נעשים נסיונות השכנוע?

לכך שלוש דרכים עיקריות:

- א. נאום - לכל אחד משני המשתתפים ניתנת זכות הדיבור לדקה אחת, ובה הוא מנסה להעלות את נימוקיו, בעד או נגד. אחד השופטים אחראי על מדידת הזמן.
- ב. נאום שוטף - אחד המשתתפים מתחיל להעלות את נימוקיו כל עוד הוא מדבר בשטף - השופטים מניחים לו לדבר, ברגע שהוא משהה או מגמגם - מעבירים השופטים את

זכות הדיבור לצד השני. צד זה מעלה את נימוקיו, עד שהוא מתחיל להשתהות או לגמגם. זכות הדיבור שבה לצד הראשון, וחוזר חלילה, עד תום שתי דקות.

ג. הצגה - לעתים, נושא המשחק הוא כזה, שאפשר להמחישו בהצגה. במקרה כזה, כל אחד משני המשתתפים מכין הצגה קצרה, בעזרת חבריו לצוות, שבה הוא מנסה לבטא את הנימוקים בעד או נגד השאלה שנשאלה.

בכל מקרה, יש לתת למשתתפים זמן מה כדי להכין את הנאום או את ההצגה שהם עומדים לבצע. לאחר שנסתיימו נסיונות השיכנוע, מעניק כל שופט נקודה אחת לצוות, אשר הנציג שלו שיכנע יותר בצידקת עמדתו. למען הסדר הטוב, אין להתווכח עם השופטים, אבל כל משתתף רשאי לבקש מהם לנמק את החלטותיהם. אחר כך, ממשיכים לשאלה הבאה.

בתום שלב השכנוע מסכמים את הנקודות. זוכה הצוות שצבר מספר רב יותר של נקודות. במשחק זה נראה כי החניכים שומעים נימוקים שונים בעד ונגד עזרה הדדית ומפעילים שיקול דעת בנושא. דבר זה, יעודד אותם ויקל עליהם לברר, באופן עצמאי וביקורתי, את דיעותיהם לגבי השאלה - מתי לעזור ומתי לא.

תרגיל ד - 1: מזדרניזציה - כן או לא?

בעשרות השנים האחרונות חלו שינויים רבים באורח חיי האנושות. לרוב השינויים יש גם צדדים חיוביים, וגם צדדים שליליים: הטלוויזיה, למשל, מאפשרת לנו לדעת על המתרחש בעולם, ולצפות בסרטים מבדרים ובמופעים, אך מצד שני היא גורמת לאנשים להיות צופים פסיביים, שאינם פעילים, ובכך מדכאת את היצירתיות שבנו. כורים אטומיים מספקים חשמל, אך מצד שני - תקלות בכורים גרעיניים עלולות לגרום לאסונות נוראים; מכונות מקלות על המעבר ממקום למקום, אך הן גורמות לתאונות רבות ולזיהום אויר; פרסומות באמצעי התקשורת מאפשרות לנו להכיר מוצרים שונים, אך מצד שני הן עושות לנו מעין שטיפת מוח, ומקשות על חשיבה עצמאית. וכן הלאה.

להבין את החברה המודרנית, פרושו גם הבנת ההשפעות, החיוביות והשליליות, של מוצרים מודרניים שהחברה שלנו משתמשת בהן. בנוסף לכך, ניתוח הטוב והרע שבמוצרים אלה יוסיף מעט ליכולת הניתוח ולביקורתיות של החניך.

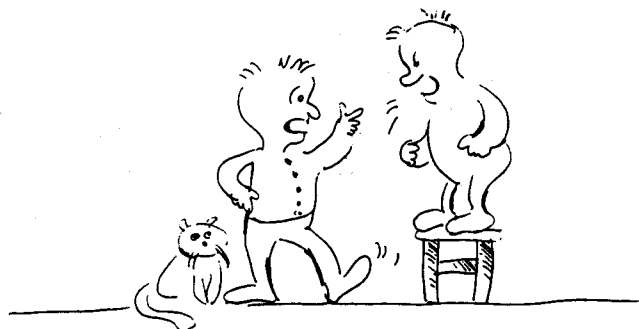
תכנן תחרות שכנוע, אשר מטרתה להפנות את תשומת לב החניכים לחיובי ולשלילי שבמודרניזציה.

תשובה:

כל משתתף מקבל כרטיס שאלה העוסק במוצר מודרני:

- האם טוב שבונים בניינים רבי קומות? (בעד).
- האם טוב שבונים בניינים רבי קומות? (נגד).
- האם טוב שהמציאו את מכשיר הטלוויזיה? (בעד).
- האם טוב שהמציאו את מכשיר הטלוויזיה? (נגד).
- האם טוב שהומצאו מטוסים? (בעד).
- האם טוב שהומצאו מטוסים? (נגד).

ההמשך - כמו במשחק הקודם: נציג מכל צוות מנסה לשכנע את השופטים בצידקתו, בעזרת נאום, נאום שוטף, או הצגה. בצורה כזו מופנית תשומת ליבם של החניכים לנימוקים בעד ונגד המודרניזציה, הם מפעילים שיקול דעת בנושא והדבר מוסיף מעט להבנתם את המתרחש בחברתנו.

תרגיל ד - 2: תרגילי סיכום

1. מדריך רוצה להכיר לחניכיו את האפשרויות העומדות בפניהם, בעת בחירת מקצוע. לשם כך, הוא מעביר להם מספר פעולות העוסקות במקצועות שונים. בין השאר, הוא רוצה לעורר בחניכיו מחשבה על החסרונות והיתרונות שבמקצועות השונים. תכנן תחרות שיכנוע שתתאים למטרה זו.
2. בחיי יום יום אנו מרבים לציית: לחוקים, להורים, לתמרורים, למורים, לשוטרים, לכללי התנהגות ועוד ועוד. ציות כזה הוא, לעיתים - חיובי, אך לעיתים. אין הוא מוצדק. למשל, כאשר אדם ממחר להציל חיי פצוע - מוצדק שלא יציית לרמזור

אדום ויחצה את הצומת אם אין מכונית באופק. כאשר מפקד מצווה על חייל להתעלל באזרח - יהיה זה מוצדק מצד החייל לסרב לעשות את המעשה (מוצדק, אפילו על פי חוקי הצבא). כאשר החוקים במדינת משטרה אינם צודקים - מוצדק לעבור עליהם. אם כן - לעתים יש לציית, ולעתים אין לציית, אבל בכל מקרה אין לציית באופן עיוור, אלא לשקול כל מקרה לגופו. תכנן תחרות שיכנוע אשר מטרתה לעודד את החניכים להפעיל שיקול דעת לגבי השאלה מתי ובאילו נסיבות צריך לציית, ובאילו לא מוצדק לציית.

3. בחר עיקרון, ערך או כלל, הנראה לך בעל חשיבות, ותכנן תחרות שיכנוע, שמטרתה לברר באילו מקרים עיקרון זה הוא נכון או מוצדק ובאילו מקרים - לא.
4. בחר נושא הנראה לך חשוב, ותכנן תחרות שיכנוע, שמטרתה להכיר לחניכים נימוקים שונים, בעד ונגד אותו נושא.

